

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

**IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2 IR 15 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

2018-03-08 Nr. XIIIIP-1651(2)

Vilnius

Įvertinę projekto atitiktį Konstitucijai, įstatymams, teisėkūros principams ir teisės technikos taisyklėms, teikiame šias pastabas:

1. Projekto pavadinimas taisytinas, nes juo siūloma pakeisti ne tik keičiamo įstatymo 2 ir 15 straipsnius, bet ir 3 bei 16 straipsnius.

2. Projekto 1 straipsnio 1 dalimi siūloma pripažinti netekusia galios įstatymo 2 straipsnio 2 dalį, t.y. iš įstatymo teksto eliminuoti sąvokos „apsirūpinimo karštu vandeniu būdas“ apibrėžtį. Atkreiptinas dėmesys, jog ši sąvoka yra vartojama ne tik įstatymo projektu keičiamame įstatymo 15 straipsnyje, tačiau ir galiojančio įstatymo 29 straipsnyje. Todėl siūlymas naikinti minėtos sąvokos apibrėžtį kelia abejonių dėl šio siūlymo atitikties teisės aiškumo principui, nes aiškaus turinio reguliavimas būtų pakeistas reguliavimo spraga, įnešančia neaiškumo dėl įstatyme vartojamų sąvokų turinio ir esmės. Projekto aiškinamajame rašte teigiama, jog sąvoka „apsirūpinimo karštu vandeniu būdas“ įstatymo 29 straipsnyje vartojama „buitiniame kontekste, todėl šio straipsnio teisinei prasmei perteikti sąvokos detalizacija yra nereikalinga“. Manytume, kad toks teiginys yra nepagrįstas, nes apsirūpinimo karštu vandeniu būdo pakeitimas sukelia įstatymo 29 straipsnyje nurodytas pasekmes.

Be to, įstatymo projekto 2 straipsniu keičiant įstatymo 15 straipsnį, taip pat reguliuojami apsirūpinimo karštu vandeniu būdai, todėl ir šiuo aspektu nėra aišku, kodėl minėtos sąvokos apibrėžtis turėtų būti eliminuota iš įstatymo turinio.

3. Jeigu nebūtų atsižvelgta į šios Išvados 2 punktą, pastebėtina, kad projekto 1 straipsnio 1 dalimi pripažinus netekusia galios 2 straipsnio 2 dalį, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d.

įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 82 punktu, po jos einančių straipsnio dalių pernumeruoti nereikia.

4. Projekto 2 straipsniu siūloma pripažinti netekusia galios įstatymo 3 straipsnio 3 dalį. Pastebėtina, kad galiojančio įstatymo 3 straipsnio nuostatos nustato konkurencijos šilumos ūkyje taisykles. Pripažinus netekusia galios 3 straipsnio 3 dalį, įstatyme neliktų nuostatos, koku būdu reguliuojama konkurencija karšto vandens ruošimo ir tiekimo srityse.

5. Projekto 2 straipsnyje dėstomos keičiamo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies nuostatos tobulintinos.

Pirma, pagal galiojantį įstatymą vartotojai daugiabučiuose namuose gali Civilinio kodekso 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka pasirinkti apsirūpinimo karštu vandeniu būdą *arba* karšto vandens tiekėją ir sudaryti su juo karšto vandens pirkimo–pardavimo sutartį. Pasirinktas karšto vandens tiekėjas įrengia vartotojo suvartojamo karšto vandens atsiskaitomuosius apskaitos prietaisus, sudaro sutartis ir perka karštam vandeniui ruošti reikalingą geriamąjį vandenį bei šilumą ar kitą energiją iš atitinkamų tiekėjų. Kol vartotojai pasirenka karšto vandens tiekėją *arba* apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, karšto vandens tiekėjas yra šilumos tiekėjas. Taigi pagal galiojantį teisinį reguliavimą vartotojai daugiabučiuose namuose gali pasirinkti karšto vandens tiekėją. Projektu siūloma šią galimybę panaikinti ir nustatyti, kad karštą vandenį tiekia karšto vandens perdavimo tinklą valdantis karšto vandens tiekėjas, kuris yra sudaręs su butų ir kitų patalpų savininkais karšto vandens pirkimo-pardavimo sutartis. Iš projekto nuostatų neaišku ar vartotojai, kurie galiojančio įstatymo nustatyta tvarka yra pasirinkę kitą karšto vandens tiekėją (kuris nevaldo karšto vandens perdavimo tinklo) ir sudarę su juo sutartį, įsigaliojus projektu teikiamoms įstatymo pataisoms šią sutartį turės nutraukti ir sudaryti sutartį su karšto vandens perdavimo tinklo valdytoju ar karštą vandenį galės tiekti vartotojų iki įstatymo įsigaliojimo pasirinktas karšto vandens tiekėjas.

Be to, neaišku, ar galės būti tiekiamas karštas vanduo, jeigu karšto vandens perdavimo tinklą valdantis karšto vandens tiekėjas nebus sudaręs su butų ir kitų patalpų savininkais karšto vandens pirkimo-pardavimo sutarčių. Šiame kontekste pastebėtina ir tai, kad įstatymas nenustato prievolės karšto vandens perdavimo tinklą valdančiam asmeniui sudaryti su butų ir kitų patalpų savininkais karšto vandens pirkimo-pardavimo sutartis.

Antra, galiojančiame įstatyme yra nustatytos karštam vandeniui ruošti reikalingo geriamojo vandens ir šilumos ar kitos energijos kiekio nustatymo taisyklės. Neaišku, kodėl projektu siūloma jų atsisakyti.

6. Projekto 2 straipsnyje dėstomos keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies nuostatos tobulintinos.

Pirma, iš projekto nuostatų neaišku, kokia tvarka daugiabučių namų valdytojai turės organizuoti butų ir kitų patalpų savininkų apsirūpinimą karštu vandeniu – kas ir kokia tvarka priims dėl to sprendimus, kokie tai sprendimai.

Antra, projektu siūloma nustatyti, kad „Butų ir kitų patalpų savininkai atsiskaito su šilumos ir geriamojo vandens tiekėjais už karšto vandens ruošimui suvartotus šilumą ir geriamąjį vandenį, juos paskirstydami pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos rekomenduojamus ar su ja suderintus šilumos paskirstymo metodus <...>“. Neaišku, kas įvardijamas įvardžiu „juos“, taip pat neaišku, kodėl už geriamą vandenį atsiskaitoma su geriamojo vandens tiekėjais pagal šilumos paskirstymo metodus. Projektas tobulintinas, pašalinant nurodytus neaiškumus.

Trečia, projektu siūloma nustatyti, jog „Butų ir kitų patalpų savininkai atsiskaito su šilumos ir geriamojo vandens tiekėjais už karšto vandens ruošimui suvartotus šilumą ir geriamąjį vandenį <...>“. Taigi vertinamoje nuostatoje nustatomos butų ir kitų patalpų savininkų pareigos šilumos tiekėjo atžvilgiu. Pastebėtina, jog pagal galiojančio įstatymo 2 straipsnio 41 dalį, šilumos tiekėjas – asmuo, turintis šilumos tiekimo licenciją ir tiekiantis šilumą vartotojams pagal pirkimo–pardavimo sutartis, o pagal 2 straipsnio 42 dalį, šilumos tiekimas – centralizuotai pagamintos šilumos pristatymas ir pardavimas šilumos vartotojams. Atsižvelgiant į tai, jog vertinamoje projekto nuostatoje siūloma reguliuoti apsirūpinimo karštu vandeniu būdą, kai šiluma karštam vandeniui ruošti gaminama necentralizuotai, neaišku, koks subjektas šioje nuostatoje turėtų būti laikomas „šilumos tiekėju“, kokie reikalavimai jam taikomi, kokias teises ir pareigas jis turi vartotojo atžvilgiu. Projektas tobulintinas, pašalinant nurodytus neaiškumus.

Ketvirta, pagal projekto nuostatas aprūpinant vartotojus karštu vandeniu dalyvaus naujas subjektas – geriamojo vandens tiekėjas. Butų ir kitų patalpų savininkai turės atsiskaityti su geriamojo vandens tiekėju už karšto vandens ruošimui sunaudotą geriamąjį vandenį pagal karšto vandens apskaitos prietaisų rodmenis butuose. Pastebėtina, kad geriamojo vandens tiekėjo teisės ir pareigos nustatytos Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme. Šio įstatymo 35 straipsnio 2 ir 4 dalyse nustatyta:

„2. Karštam vandeniui ruošti patiekto geriamojo vandens kiekis nustatomas pagal pastatą prieš karšto vandens ruošimo įrenginius įrengto atsiskaitomojo geriamojo vandens apskaitos prietaiso rodmenis. Kai geriamasis vanduo tiekiamas karštam vandeniui ruošti daugiabučio namo karšto vandens ruošimo įrenginiuose, geriamojo vandens pirkimo ir pardavimo vieta yra atsiskaitomasis geriamojo vandens apskaitos prietaisas, įrengtas pastate prieš karšto vandens ruošimo įrenginius.“

„4. Atsiskaityti už geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas daugiabučiuose namuose geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų pirkimo ir

pardavimo vieta yra kiekvienas butas ar kita patalpa, išskyrus šio straipsnio 2 ir 6 dalyse numatytus atvejus.“

Taigi vertinamos projekto nuostatos nederą su nurodytomis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 35 straipsnio nuostatomis. Pritarus projekto nuostatomis, reikia atitinkamai pakeisti ir Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 35 straipsnio nuostatas.

Penkta, projektu siūloma nustatyti, jog „Šiuo atveju karšto vandens apskaitos prietaisai yra laikomi atsiskaitomaisiais geriamojo vandens apskaitos prietaisais. Pastebėtina, jog ši nuostata nederą su galiojančio įstatymo 2 straipsnio 4 dalies nuostata: „**Atsiskaitomieji karšto vandens apskaitos prietaisai** – vartotojų sunaudoto karšto vandens kiekio matavimo priemonės, pagal kurių rodmenis atsiskaitoma su tiekėju už sunaudotą karštą vandenį“. Projektas tobulintinas, derinant įstatymo nuostatas tarpusavyje.

Šešta, projektu siūloma nustatyti: „Šiuo atveju karšto vandens apskaitos prietaisai yra laikomi atsiskaitomaisiais geriamojo vandens apskaitos prietaisais, juos įrengia, prižiūri ir tvarkingą techninę būklę užtikrina geriamojo vandens tiekėjas, jeigu butų ir kitų patalpų savininkai nenutaria kitaip.“ Atkreiptinas dėmesys, jog siūloma nuostata dėl butų ir kitų patalpų savininkų teisės nustatyti kitokią geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo ir priežiūros tvarką nederą su Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 35 straipsnio 3 dalies nuostatomis: „Atsiskaitomuosius geriamojo vandens apskaitos prietaisus pirkimo ir pardavimo vietose įrengia ir naudoja geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas savo lėšomis. Atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų įsigijimo, įrengimo, eksploatavimo ir patikros sąnaudos įtraukiamos į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainą.“ Šiame kontekste pastebėtina, jog pagal nurodyto įstatymo 35 straipsnio 4 dalį daugiabučiuose namuose geriamojo vandens tiekimo pirkimo ir pardavimo vieta yra kiekvienas butas ar kita patalpa. Projekto nuostatos derintinos su Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis.

Septinta, atkreiptinas dėmesys, kad pagal naują redakciją dėstomo 15 straipsnio 2 dalies taisyklės už daugiabučio namo butų savininkų aprūpinimą karštu vandeniu būtų atsakingi du subjektai – šilumos karštam vandeniui ruošti tiekėjas ir geriamojo vandens tiekėjas, už sunaudotą karštą vandenį vartotojai turėtų atsiskaityti pagal dvi sąskaitas. Neaišku, ar šiuo atveju turėtų būti taikomos ir jeigu taip, tai kuriam iš nurodytų subjektų ir kokia apimtimi, galiojančio įstatymo nuostatos dėl karšto vandens tiekėjo pareigų, pvz. nurodytų galiojančio įstatymo 11, 14, 22, 28 straipsniuose. Jeigu vartotojai būtų nepatenkinti tiekiamo karšto vandens kokybe, neaišku, kur jie turėtų kreiptis – į šilumą karštam vandeniui ruošti tiekiantį subjektą ar geriamojo vandens tiekėją. Projektas tobulintinas, pašalinant nurodytus neaiškumus.

7. Projekto 2 straipsnyje dėstomo keičiamo įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad „Butų ir kitų patalpų savininkai turi teisę individualiai apsirūpinti karštu vandeniu, naudodami butuose ir kitose patalpose teisėtai įrengtus individualius karšto vandens ruošimo įrenginius“. Neaišku, pagal kokias taisykles turi būti įrengti individualūs karšto vandens ruošimo įrenginiai, kad jie būtų pripažįstami „teisėtai įrengtais“. Taip pat neaiškus šios dalies santykis su galiojančio įstatymo 29 straipsnyje išdėstytais šildymo ir (ar) apsirūpinimo karštu vandeniu būdo pakeitimo taisyklėmis. Pastebėtina, kad projekto aiškinamajame rašte teigiama: „3 dalyje yra nustatoma karšto vandens vartotojų teisė įsirengti individualų karšto vandens ruošimą. Esminiu momentu yra teisėtas tokių techninių priemonių įrengimas, nepriklausomai nuo to ar buto ir kitų patalpų savininkas yra atsijungęs nuo namo karšto vandens sistemos, ar ne.“ Projekte tai neatspindi. Kita vertus, šiuo atveju svarbu ne atsijungimo nuo namo karšto vandens sistemos faktas, bet tai, kokią įtaką turi toks apsirūpinimo karštu vandeniu būdas kitiems daugiabučio namo butų savininkams. Įstatymu negali būti sudarytos prielaidos vieniems butų savininkams pažeisti kitų butų savininkų interesus, dėl individualaus karšto vandens ruošimo įrenginių įrengimo viename bute negali būti sutrikdytas kitų butų savininkų aprūpinimas karštu vandeniu.

8. Projekto 2 straipsnyje dėstomos keičiamo įstatymo 15 straipsnio 4 dalies nuostatos tobulintinos.

Pastebėtina, jog projektu siūloma nustatyti, kad tuo atveju, kai karšto vandens apskaitą tvarko geriamojo vandens tiekėjas, „šalto vandens kiekiai, susidarę nepaskirstytam karštam vandeniui paruošti, gali būti paskirstomi butų savininkams tik jeigu geriamojo vandens tiekėjas yra sutvarkęs karšto vandens apskaitą tame name.“ Taigi taikant įstatymą galima situacija, kai su nepaskirstytu karštu vandeniu suvartotas geriamojo vandens kiekis nebūtų paskirstytas butų savininkams, tačiau su nepaskirstytu karštu vandeniu suvartotas šilumos kiekis būtų paskirstytas butų savininkams. Atsižvelgiant į tai, kad įstatymu preziumuojama, jog nesutvarkius karšto vandens apskaitos negalima tiksliai nustatyti nepaskirstyto karšto vandens kiekio, todėl jis negali būti paskirstytas vartotojams, nuostata, jog šiuo atveju šilumos tiekėjas gali su nepaskirstytu karštu vandeniu suvartotą šilumos kiekį priskirti vartotojams, stokoja logikos.

9. Pritarus projekto 2 straipsnyje dėstomai 15 straipsnio naujai redakcijai, įstatyme neliktų nuostatos, išdėstytos 4 dalyje:

„4. <...> Šilumos, karšto vandens tiekėjų ir pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo tarpusavio santykiai, kompetencija, teisės ir pareigos karšto vandens tiekimo srityje nustatomos energetikos ministro tvirtinamose Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėse.“

Atkreiptinas dėmesys, kad projektu nesiūloma įstatymu sureguliuoti šilumos, karšto vandens tiekėjų ir pastato šildymo ir karšto vandens sistemos prižiūrėtojo tarpusavio santykių, atvirkščiai, projektu siūloma į aprūpinimo karštu vandeniu procesą įtraukti naują subjektą – geriamojo vandens

tiekėją. Atsižvelgdami į tai, siūlytume nurodytą nuostatą palikti įstatymo 15 straipsnyje arba perkelti ją į kitus galiojančio įstatymo straipsnius.

10. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad projekto 5 straipsnio 1 dalyje nustatant įstatymo įsigaliojimo datą, kartu reikia nustatyti išimtį dėl šio straipsnio 2 dalies įsigaliojimo, kad ji įsigaliotų įstatymą priėmus ir paskelbus, o Vyriausybė ir Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija turėtų teisinį pagrindą iki įstatymo įsigaliojimo parengti įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Be to, 5 straipsnio 1 dalyje išbrauktinas žodelis „nuo“.

Kartu atkreipiame dėmesį į tai, jog atsižvelgiant į teikiamo naujo teisinio reguliavimo pobūdį ir į tai, kad ūkio subjektams turėtų būti skirtas pakankamas laiko tarpas pasirengti naujo teisinio reguliavimo taikymui, įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalyje turėtų būti nustatyta ankstesnė nei įstatymo įsigaliojimo data poįstatyminiams teisės aktams parengti.

Departamento direktorius

Andrius Kabišaitis

D. Petrauskaitė, tel. (8 5) 239 6376, el. p. daina.petrauskaite@lrs.lt

D. Zebleckis, tel. (8 5) 239 6906, el. p. dainius.zebleckis@lrs.lt